

De CAI in de provincie Limburg

Annick Arts & Bram Silkens

1 Inleiding

In deze bijdrage wordt een overzicht geboden van het huidige gegevensbestand van de CAI-Limburg. Het omvat zowel de uitgevoerde en lopende projecten als het archeologisch onderzoek in de provincie. Vermits de basisinventarisatie nog niet volledig afgewerkt is, gaat het om een voorlopig en vaak vertekend beeld. Er zal hier dan ook een vergelijking gemaakt worden tussen zones met een degelijke basisinventarisatie, zoals de gemeentes die onderwerp waren van de opmaak van Lokale Archeologische Advieskaarten (LAA's), en andere minder grondig geïnventariseerde zones. Hierbij aansluitend kan ook het effect van intensief archeologisch onderzoek in een regio bestudeerd worden. De bedoeling is op die manier een aantal lacunes te herkennen en strategieën te formuleren om deze in te vullen.

vondst gedaan werd, waardoor een juiste lokalisatie niet mogelijk bleek (fig. 1). In ARGIS, de databank van de Provincie Limburg, zijn 867 vindplaatsen opgenomen. Deze konden allemaal in Arcview aangeduid worden. De Provincie voerde echter vooral de goed gepubliceerde opgravingen in, gebaseerd op duidelijke bronnen, terwijl de oudere en minder goed gedocumenteerde opgravingen, gegevens van amateur-archeologen en heemkundige tijdschriften door het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (IAP) werden toegevoegd. Op het moment van publicatie was het proces van de integratie van beide gegevensbestanden aan de gang. Het aantal gekende vindplaatsen in Limburg in deze beide gegevensbestanden bereikte eind 2003 een totaal van 3499, waarvan er 2333 gelokaliseerd werden (=66,6 %) (fig. 2 en 3). We geven hieronder een eerste analyse weer van het bestand totnogtoe.

2 Stand van zaken

2.1 BASISINVENTARISATIE

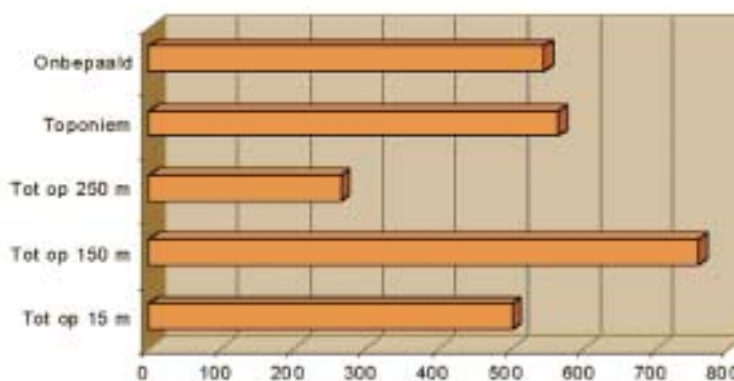
In totaal werden er 2632 vindplaatsen in de CAI-databank ingevoerd. Hiervan werden 1466 vindplaatsen op kaart (=55,7 %) afgebakend. De overige vindplaatsen zijn enkel gekend via het toponiem, het gehucht, de deelgemeente of de gemeente waar de

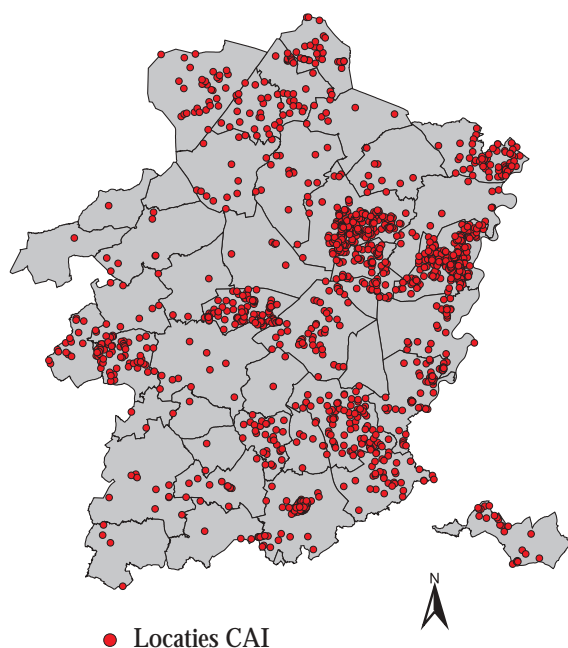
2.2 ANALYSE VAN DE DATA PER PERIODE

De Steentijd in zijn geheel vertegenwoordigt met 1313 *records* 40% van het totale gegevensbestand van de CAI-Limburg. 20% kon niet aan een specifieke periode worden toegeschreven. De Metaaltijden vertegenwoordigen met 380 *records* 12% van het totaal. Voor de Romeinse tijd zijn 609 *records* ingevoerd (18% van het totaal). De Middeleeuwen tellen 511 *records* (15% van

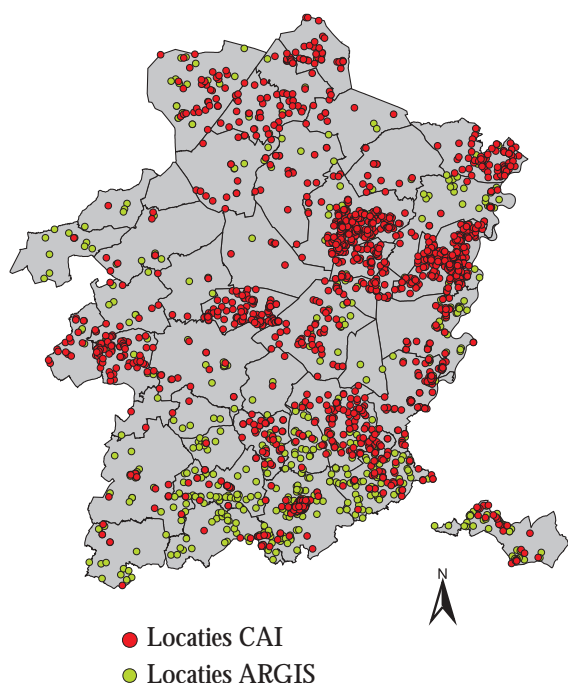
1 Overzicht locaties per nauwkeurigheid.

Locations per level of accuracy in the database.

2 Overzichtskaart Limburg met sites CAI-Limburg.
Map of Limburg with the archaeological findspots in the CAI-database.

3 Overzichtskaart Limburg met sites CAI-Limburg en ARGIS.
Map of Limburg with the archaeological findspots in ARGIS- and CAI-databases.

het totaal). Voor de Nieuwe Tijden werden 295 *records* opgetekend (9% van het totaal). De Nieuwste Tijden tot slot tellen 40 *records* (1% van het totaal) (fig. 4).

3 Beleid en beheer

3.1 BESCHERMINGSDOSSIERS

De CAI-Limburg stelde voor de Romeinse nederzetting en het grafveld te Hagendoorn (Dilsen-Stokkem) een beschermingsdossier op. De vindplaats is vooral gekend dankzij oppervlaktevondsten en veldwerk van amateur-archeoloog J. Gonnissen. Naast de Romeinse resten trof men ook archeologische resten uit de Steentijd en de IJzertijd aan. Het beschermingsdossier¹ werd inhoudelijk afgewerkt en administratief voorbereid.

3.2 LOKALE ARCHEOLOGISCHE ADVIESKAARTEN (LAA's) (fig. 5)

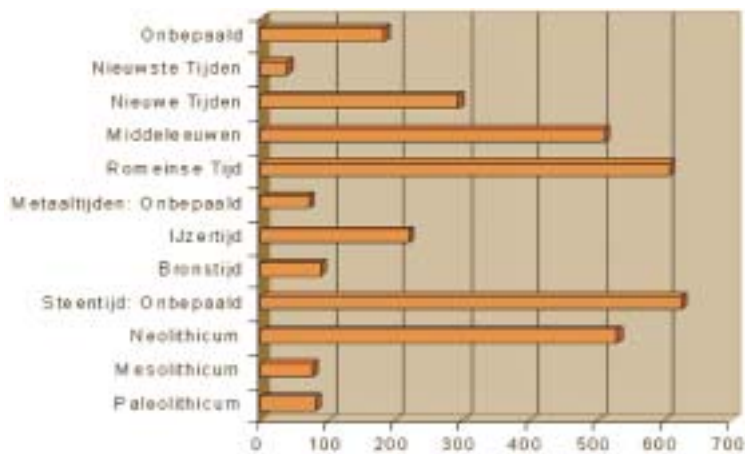
De LAA's werden opgesteld om het archeologisch beheer in het beleid te integreren, meer bepaald in de Gemeentelijke Ruimtelijke Structuurplannen en Uitvoeringsplannen². Een kort overzicht van de Limburgse LAA's geeft het volgende beeld: twintig gemeentebesturen, nl. deze van As, Bocholt, Diepenbeek, Dilsen-Stokkem, Halen, Hamont-Achel, Hasselt, Herk-de-Stad, Kinrooi, Kortesseem, Lanaken, Lummen, Maasmechelen, Meeuwen-Gruitrode, Nieuwerkerken, Riemst, St.-Truiden, Tongeren, Voeren en Zonhoven toonden interesse in de LAA's. Een aantal Heemkundige Kringen was bereid om actief aan de opmaak van de LAA's mee te werken, zoals 'De Goede Stede Hamont' bij de LAA van Hamont-Achel. Zeven advieskaarten werden volledig afgewerkt: voor Dilsen-Stokkem, Hamont-Achel, Herk-de-Stad, Kortesseem, Meeuwen-Gruitrode, Riemst en Zonhoven. Verder is de basisinventaris voor Lanaken en Maasmechelen grotendeels afgewerkt en is er met het opstellen van LAA's voor Diepenbeek en Hasselt gestart. Dat deze aanpak wel degelijk resultaat heeft, blijkt uit het feit dat de gemeente Zonhoven de adviezen, opgenomen in de LAA, strikt opvolgt. De gemeente Riemst paste het reeds bestaande convenant met het IAP aan met opname van de LAA.

3.3 KNELPUNTGEBIEDEN (fig. 6)

Begin 2002 werd er vanuit het IAP beslist om, naast gekende archeologische gegevens, ook 'knelpuntgebieden' te inventariseren. Het betreft gebieden die op korte en lange termijn bedreigd worden door infrastructuurwerken, ontginningen, landinrichtingsprojecten, enz.

¹ Arts 2001.

² Meylemans, dit volume.

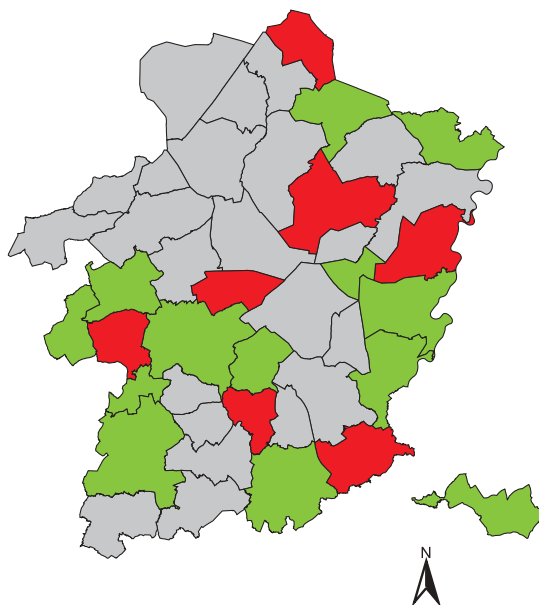

4 Algemeen overzicht records per periode.
Overview of the number of records per period.

Eerst werd een lijst met knelpuntgebieden aangelegd, gekoppeld aan een GIS-bestand in Arcview. Vervolgens werden de knelpuntgebieden aan de hand van de gekende vindplaatsen (voornamelijk op basis van de CAI en ARGIS, topografische gegevens, bodemkundige gegevens en eventueel een terreinbezoek) geëvalueerd. D. Pauwels (IAP buitendienst Tongeren) stond voor het aanvullend archeologisch onderzoek in.

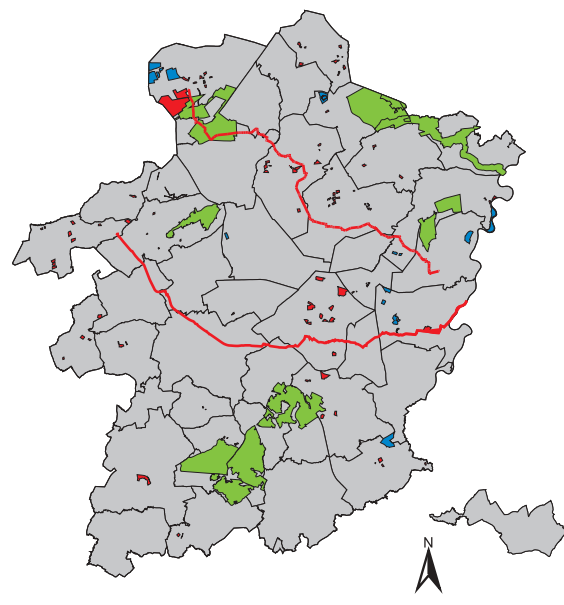
Vier knelpunt-groepen werden afgebakend:

- **Uitbreiding woon- en industriegebieden:**
Als voorbeeld kunnen we het militair domein van Brustem aanhalen waar een industriezone gepland is. De CAI-cel van Limburg voerde er in 2002 een veldkartering uit. Er werd geadviseerd de werken op te volgen. Aanvullende werfcontroles waren tot op heden echter negatief.
- **Ontginningen:**
Een voorbeeld is Lommel-Maatheide waar de ontginningsactiviteiten in de nabije toekomst tot ca.

- Voltooide LAA's
- Aanvragen LAA's

5 Overzichtskaart LAA's Limburg.
Overview of Local Advisory Maps.

- Grote lijnvormige structuren:
Fluxys en EPDC leiding
- Ontginningen
- Uitbreiding woon- en industriegebieden
- Land- en natuurinrichtingsprojecten

6 Overzichtskaart knelpunten Limburg.
Overview of development plans in Limburg.

180 ha zullen uitbreiden. Op het terrein zijn twee laat-Paleolithische vindplaatsen gekend waarvan één door Hamal-Nandrin werd opgegraven. In samenwerking met M. Van Gils (IAP) voerde de CAI-Limburg veldkarteringen en boringen uit. Op één locatie werden nog gawe bodems aangetroffen. De ontginningsmaatschappij Sibelco was bereid een gedeelte aan de rand van de ontginning te vrijwaren en jobstudenten en materiaal ter beschikking te stellen. De cel prehistorie van het IAP zal waarderend onderzoek en een opgraving uitvoeren³. Belangrijk te vermelden is daarbij dat enkele andere ontginningsmaatschappijen positief stonden t.o.v. financiering van archeologisch onderzoek.

- Land- en natuurinrichtingsprojecten:
Zowel ruilverkavelingen (5), landinrichtingen (4) als natuurinrichtingen (3) werden geïnventariseerd.
- Grote, lijnvormige structuren:
Een recent project is de Fluxys (ex-Distrigas) gasleiding van Lommel tot Dilsen-Stokkem. Naast een pre-advies, dat in het MER werd opgenomen, voerde de CAI-Limburg in samenwerking met D. Pauwels, I. Vanderhoydonck en M. Van Gils (allen IAP) een terreinonderzoek uit door middel van boringen en veldkartering. Aan de hand van de reeds gekende vindplaatsen, de gegevens uit de bodemkaarten en de resultaten van het verkennend onderzoek werd een rapport opgesteld waarin een archeologische onderzoeksstrategie en een kaart met advieszones opgenomen waren⁴.

3.4 BUREAUSTUDIES

In het najaar van 2002 werd er een bureaustudie voor het landinrichtingsproject Kempisch Plateau opgesteld. Het projectgebied strekt zich uit over de gemeentes Lommel en Hechtel-Eksel over een oppervlakte van ca. 2200 ha. De CAI-cel van de IAP buitendienst Tongeren stelde een programma van kwaliteitseisen en een plan van aanpak op. De studie bevatte een landschappelijke studie, een analyse van de bodemkundige gegevens, een archeologische inventaris, een evaluatie en een advies voor vervolgonderzoek⁵.

Voor het studiebureau Tauw werd een advieskaart, vergelijkbaar met de LAA's, voor een viertal natuurgebieden (Groote Heide/Achelse Kluis, Vijverbroek, Voer/Noor en Hamonterbeek) gemaakt⁶. Het studiebureau was belast met het opstellen van een ecologisch basisplan voor deze natuurgebieden.

3.5 EVALUATIE SITES: 'SCHANS VAN GERHEES'

Het erfgoedproject 'de schans van Gerhees' van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) heeft als doel het hele schanscomplex (d.i. de voorschans, schanslichaam en schansvijvers, in totaal 100 are) en de omliggende paraboolduin als een cultuurhistorische erfgoedwaarde duurzaam te beschermen en te beheren. De CAI-Limburg voerde, in samenwerking met D. Pauwels, M. Van Gils en M. De Bie (IAP), een archeologische evaluatie van de site uit door middel van een systematisch booronderzoek. In totaal werden 277 boringen gerealiseerd. Bijkomende hoogtemetingen lieten toe de topografie van de schans nauwkeuriger uit te tekenen. Het booronderzoek wees uit dat de voorschans nog een getrouwe weergave van de natuurlijke topografie biedt. De noordelijke gracht daarentegen is duidelijk uitgegraven, al of niet vertrekkende van een depressie in het terrein. De aanwezigheid van podzolen op de zuidrand van de schans suggereert dat deze zone door een natuurlijke depressie afgebakend was. Aan de zuidoostzijde van het schanslichaam werd deze depressie met een aanzienlijk pakket sediment opgevuld. Het schanslichaam werd centraal afgegraven, op de randen werd grond opgevoerd. In welke omstandigheden en wanneer dit is gebeurd, blijft een open vraag⁷.

4 Archeologisch onderzoek in de provincie Limburg (fig. 7 en 8)

4.1 LUCHTFOTOGRAFIE

Luchtfotografisch archeologisch onderzoek was in Limburg in het verleden quasi onbestaande. Alleen voor de Kempen is een tiental vindplaatsen bekend. Op een enkele na gaat het doorgaans om eerder toevallige opnames met vaak moeilijk te interpreteren structuren. Momenteel wordt die achterstand door het onderzoek van HAVIK-Leuven weggewerkt⁸.

4.2 CONTROLE VAN WERKEN, MECHANISCHE PROSPECTIE, BORINGEN

De archeologische controle van werven vormt tegenwoordig een belangrijke vorm van veldwerk in de provincie Limburg. De aandacht ging tot nu toe vooral uit naar de Leemstreek. Tot voor enkele jaren gebeurde de opvolging zowel door de voormalige provinciale archeoloog G. Creemers als het IAP, maar momenteel zijn enkel het IAP en de Maaseikse stads-

³ Rapport voor Sibelco van M. Van Gils.

⁴ CAI-Limburg 2003.

⁵ Arts 2002.

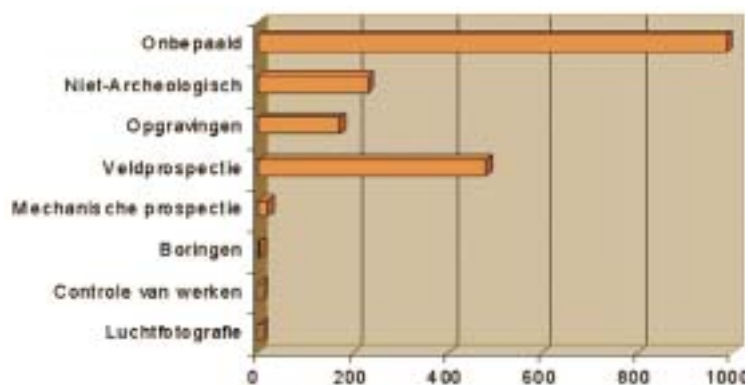
⁶ CAI-Limburg 2002.

⁷ Arts *et al.* 2002.

⁸ Meganck *et al.*, dit volume.

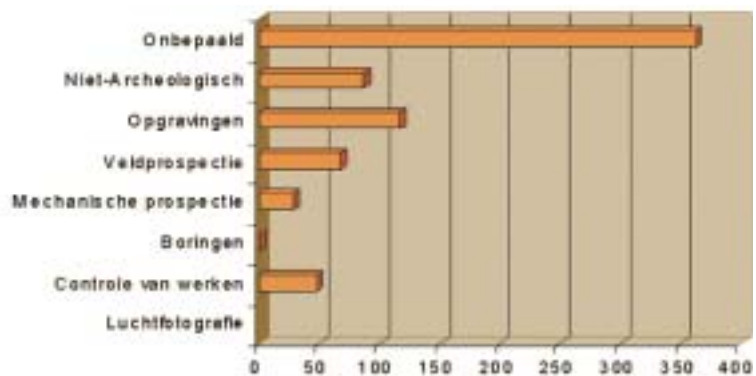
7.1 *Het aantal 'gebeurtenissen' in de databank voor de Limburgse Kempen.*

Number of 'events' in the database in the campine area.

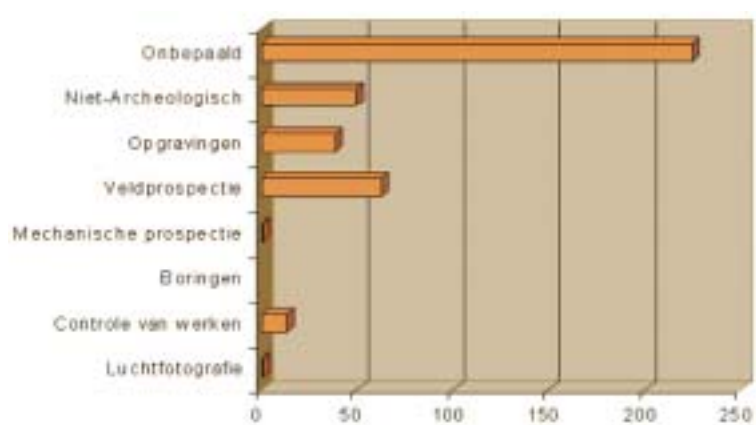
7.2 *Het aantal 'gebeurtenissen' in de databank voor de Limburgse Leemstreek.*

Number of 'events' in the database on loamy soils.

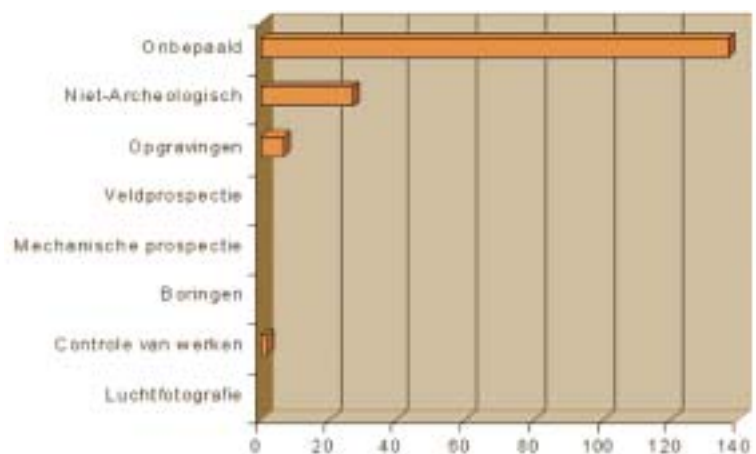
7.3 *Het aantal 'gebeurtenissen' in de databank voor de Limburgse Zandleemstreek.*

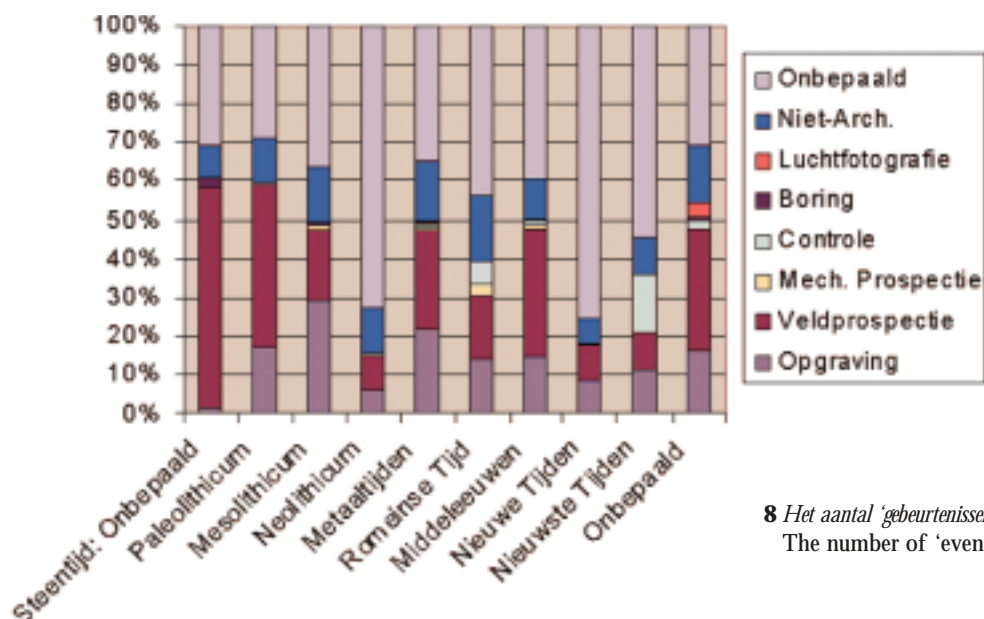
Number of 'events' in the database on sandy-loamy soils.

7.4 *Het aantal 'gebeurtenissen' in de databank voor de Voerstreek.*

Number of 'events' in the database in the 'Voerstreek'.

8 Het aantal 'gebeurtenissen' per periode.
The number of 'events' per period.

archeoloog H. Heymans nog actief op het terrein aanwezig. Hoewel de informatie doorgaans summier is, kan de precieze lokalisatie van de vondsten adviezen in de toekomst beter sturen. Voor de oudere literatuur zijn doorgaans minder nauwkeurige locatiebeschrijvingen beschikbaar (een groot aantal straatnamen is nu veranderd).

Mechanische prospectie werd sporadisch toegepast bij het controleren van vondstmeldingen en als vooronderzoek bij een opgraving. Momenteel is er doorgaans geen tijd meer en wordt de proefsleuf-fase vaak overgeslagen.

Systematische boringen werden voornamelijk in de Limburgse Kempen verricht. In de provincie Limburg vonden er twee thematische CAI-projecten plaats, het 'Plaggenbodemproject' door I. Vanderhoydonck⁹ en het project 'Steentijd in de Kempen' door M. Van Gils. Het onderzoek van M. De Bie en M. Van Gils spitte zich toe op de kartering van laat-glaciale en vroeg-holocene steentijdsites¹⁰.

4.3 VELDPROSPECTIE

Het leeuwendeel van de archeologische informatie in de CAI voor de provincie Limburg is afkomstig van veldkarteringen. Deze onderzoeksstrategie is een relatief snelle en gemakkelijke methode voor het in kaart brengen van grote ongekende gebieden of het controleren van vondstmeldingen en/of geschreven bronnen. In een viertal gemeentes werd een meer uitgebreide veldprospectie uitgevoerd via drie BTK-

projecten¹¹. De meest uitgebreide gebeurde in Meeuwen-Gruitrode en Opglabbeek. De Archeologische Vereniging Midden-Limburg (AVML) onderzocht er in verschillende campagnes tussen 1984 en 1985 een gebied van ca. 6600 ha (waarvan ca. 2000 ha bebost en bebouwd)¹². Uit alle periodes werden artefacten op perceelsniveau verzameld en geklasseerd.

9 Meeuwen-Gruitrode zonder AVML-prospecties. CAI-locaties aangeduid in groen.
The municipality of Meeuwen-Gruitrode without field-walking data. CAI-locations in green.

⁹ Vanderhoydonck, in voorbereiding.

¹⁰ Van Gils & De Bie 2002.

¹¹ Bijzonder Tijdelijk Kader.

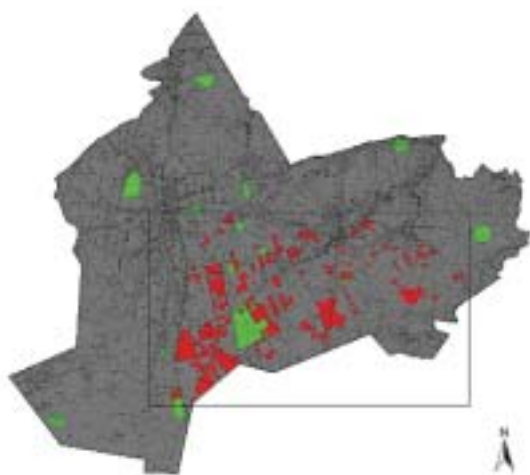
¹² BTK-project Archeologische Vondstenkartering (projectnr. 25134) door de AVML in samenwerking met het Provinciaal Gallo-Romeins Museum en het Laboratorium voor Prehistorie van de Katholieke Universiteit Leuven.

Een regio die voorheen vrijwel onbekend archeologisch terrein was, bleek een enorme hoeveelheid aan artefacten te bevatten (fig. 9 en 10). De twee andere projecten vonden plaats in Herk-de-Stad¹³ en Dilsen-Stokkem¹⁴.

Daarnaast werd er in de provincie nog een aantal kleinere prospecties uitgevoerd, o.m. in het kader van licentiaatsverhandelingen¹⁵ en als voorbereiding voor archeologisch onderzoek.

4.4 OPGRAVINGEN

Net als elders werd er in Limburg menig spade in de grond gestoken, in het verdere verleden vaak zonder al te betrouwbare registratie of lokalisering. Voor een aantal oudere opgravingen is bijgevolg een controle op het terrein absoluut aangewezen. Beperkte noodopgravingen naar aanleiding van werken met ingreep in de bodem vormen momenteel de hoofdmoot van het onderzoek in de provincie (Fluxys-leiding Lommel/Dilsen-Stokkem, Distrigas-leiding Lanaken/Oupeye, markt Sint-Truiden,...). Enkel de steden Maaseik en Tongeren kennen een meer continue opgravingsactiviteit, waarbij in laatstgenoemde de nadruk vooral op de Romeinse periode (Clarissenstraat, Hondstraat,...) en in mindere mate de Middeleeuwen (Basiliek, Agnetenklooster,...) ligt. Momenteel zijn de instanties die opgravingen in de provincie uitvoeren het IAP, het Labo voor Prehistorie van de KULeuven, de stadsarcheologische dienst van Maaseik en het commerciële bedrijf ARON (Archeologische Onderneming).

10 Meeuwen-Gruitrode met AVML-prospecties aangeduid in rood.
The municipality of Meeuwen-Gruitrode with fieldwalking data in red.

4.5 NIET-ARCHEOLOGISCH/ONBEPAALD

Deze categorieën vormen vooralsnog een zeer grote groep in de CAI die in de toekomst door middel van controles op het terrein zoveel mogelijk gereduceerd moet worden. Zoals boven reeds gezegd zijn grootschalige prospecties, voor bepaalde periodes eventueel gecombineerd met boorcampagnes, een doeltreffende en relatief snelle methode.

De grote hoeveelheid van beide 'onbetrouwbare' categorieën in de CAI is deels ook te wijten aan de aard van het bronmateriaal enerzijds (oudere publicaties, gegevens van amateur-archeologen, enz.) en het nog niet geïntegreerde gegevensbestand van ARGIS anderzijds. In deze laatste zijn hoofdzakelijk gegevens uit 'betrouwbare', goed gelokaliseerde gebeurtenissen (opgravingen, veldprospecties en vondstmeldingen) opgenomen.

5 Lacunes

Zoals hoger reeds vermeld is er op het vlak van luchtfotografie een grote achterstand weg te werken ten opzichte van vooral Oost- en West-Vlaanderen.

We kunnen binnen dit artikel ook enkele lacunes naar voor schuiven waar, in de toekomst, een grootschalig verkennend terreinonderzoek van groot nut zou kunnen zijn. Het gaat hier om een aantal gebieden in Midden-Limburg waar nog maar zeer weinig onderzoek is uitgevoerd als Zutendaal, Hasselt, Diepenbeek, Houthalen-Helchteren, Heusden-zolder, Beringen en Leopoldsborg, waarvan momenteel slechts een minimale hoeveelheid informatie beschikbaar is. In de meeste gemeentes is nog geen contact gelegd met de (amateur)archeologen of de lokale heemkundige kringen zoals in Dilsen-Stokkem, Bilzen en Riemst. In Leopoldsborg, Helchteren en Hechtel zijn natuurlijk de uitgestrekte ontoegankelijke militaire domeinen nog grotendeels ongekende gebieden.

6 Perspectieven

Het is duidelijk dat het huidige gegevensbestand van de Centrale Archeologische Inventaris-Limburg een summier en nog onvolledig beeld van het archeologisch patrimonium in de provincie vormt. Op het vlak van de basisinventarisatie is er nog een hoop werk te doen. Een aantal reeksen en tijdschriften werden nog niet of slechts sporadisch doorgenomen, net als cartografische bronnen (Ferriskaarten en kaarten van Vandermaelen), de gegevens van H. Heymans, stadsarcheoloog van Maaseik en de talrijke verzamelingen in privé-bezit. Op dit moment vertegenwoordigt het aantal "onbepaalde" records immers een veel te groot deel in het gegevensbestand.

¹³ BTK-project Opgravingen en prospectie te Herk-de-Stad, uitgevoerd door G. Vynckier onder supervisie van L. Van Impe, in de periode van 1 juli 1986 tot 30 juni 1987. Vynckier & Maes 1991.

¹⁴ BTK-project (1985), uitgevoerd door A. Engels onder supervisie van L. Van Impe.

¹⁵ Duurland 2000; Knaepen 2001.

Een goede illustratie van het surplus aan gegevens dat een intensieve inventarisatie van geschreven, cartografische en veldgegevens kan opleveren, vormen de Lokale Archeologische Advieskaarten (LAA's). Het verschil in densiteit tussen gelokaliseerde *records* bij LAA's en de andere gemeenten is op de overzichtskaart duidelijk te zien (bv. Dilsen-Stokkem). Een eerste stap voor de toekomst lijkt dus de gehele provincie op het inventarisatieniveau van de LAA's te brengen, zonder daarom meteen de stap naar kaarten te zetten. Bij het bekijken van de CAI is het immers duidelijk dat een groot aantal *records* nog niet precies gelokaliseerd is. Een volgende stap is daarom het controleren van de geïnventariseerde gegevens en het in kaart brengen van de reeds vernoemde ongekende, via grootschalige prospecties op het terrein. Deze zijn onontbeerlijk voor een goede, betrouwbare kennis van het archeologisch patrimonium en het creëren van een degelijke Lokale Archeologische Advieskaart! In dit verband werden de waardevolle bijdragen van de BTK-projecten, de thematische CAI-projecten en de licentiaatsverhandelingen reeds hoger belicht.

Aandacht moet ook uitgaan naar de lokale amateur-archeologen zoals bv. J.L. Sourbron voor Bilzen. Zij beschikken vaak over een grote kennis en archief van de gemeentelijke archeologie en vormen waardevolle 'ogen en oren' van de archeoloog. De problematiek van de vele metaaldetectorliefhebbers en 'speurders' die vaak al generatie op generatie hun gemeentes afschuimen sluit hierbij aan. Hoewel verre van ideaal, blijkt in de praktijk dat samenwerking toch een meerwaarde kan opleveren voor de archeologie (bv. J. Gonnissen voor Dilsen-Stokkem). In Limburg werd reeds een belangrijke stap gezet tot het vormen van een overkoepelend netwerk tussen Provincie, IAP en amateur-archeologen via het zogenaamde 'Contactpunt Archeologie' en de 'Limburgse Archeologische Koepel' (LAK). De provinciaal archeoloog Linda Bogaert coördineert beide en de informatie wordt momenteel in de databank ARGIS opgenomen.

Contacten kunnen ook tot stand komen via convenanten (bv. Riemst), intercommunales en via de LAA's waarvoor reeds alle Heemkundige Kringen actief in Limburg schriftelijk gecontacteerd werden. Een aantal toonde zich bereid om actief aan de opmaak van de advieskaarten mee te werken.

Tot slot is de koppeling van externe databanken een belangrijke aanvulling voor de Centrale Archeologische Inventaris. Vooral in het zuidelijk deel van de provincie vormt IAP-Limburg, zeker door de aard van de ingevoerde bronnen (opgravingen en veldprospecties), een essentieel onderdeel van de CAI-basiskaart. Op het moment van GIS-publicatie werd dit gegevensbestand in de CAI-databank geïntegreerd en werden de locaties aan de bestaande GIS-laag toegevoegd.

7 Conclusie

De Centrale Archeologische Inventaris betekent zonder twijfel een meerwaarde voor het archeologisch onderzoek in Vlaanderen. Het convenant met Riemst en de LAA's tonen aan dat de CAI een mogelijkheid biedt archeologie op een efficiënte manier in de Ruimtelijke Ordening te integreren. Dit past binnen de implementatie van het verdrag van Malta, waarin archeologisch onderzoek en advies reeds in de planningsfase betrokken is. Via het knelpuntonderzoek kunnen grote, op stapel staande projecten ruim op voorhand bekeken en voorbereid worden, wat de mogelijkheid om archeologisch onderzoek in de budgettering in te passen verhoogt.

Het overkoepelend aspect van de CAI, met de betrachting een zo volledig mogelijk beeld van het gekende archeologisch patrimonium te krijgen, schept de mogelijkheid lacunes in kaart te brengen en onderzoeksstrategieën uit te werken.

Binnen de Belgische en Europese archeologie (verdrag van Malta) verschuift het accent meer en meer van opgraving naar bescherming van archeologische sites. Het gegevensbestand van de Centrale Archeologische Inventaris kan een grote hulp zijn bij het opstellen van beschermingsdossiers. In Limburg kan de Romeinse nederzetting en het grafveld te Hagendoorn (Dilsen-Stokkem) aangehaald worden.

Het spreekt voor zich dat het gebruik van de Centrale Archeologische Inventaris een aantal gevaren met zich meebrengt. In geen geval mogen we vergeten dat het hier toch nog steeds gaat om een weergave van het gekende archeologisch patrimonium, wat slechts een fractie van de werkelijkheid weergeeft. Zoals reeds herhaaldelijk gezegd is, moeten de geïnventariseerde gegevens steeds op het terrein door middel van archeologisch onderzoek gecontroleerd worden. Reeds uitgevoerde grootschalige prospecties en boorcampagnes tonen aan dat het effectieve methodes zijn voor deze controle, maar zelfs dan hebben we slechts een beeld van wat er zich aan de oppervlakte bevindt. De precieze aard van de archeologische resten, hun conserveringstoestand, de uitgestrektheid, enz. blijven onbekende factoren. Ook is al gebleken dat de afwezigheid van oppervlaktevondsten niet noodzakelijk de totale afwezigheid van archeologische resten impliceert. Zogenaamde "voorspellingskaarten" op basis van de CAI zijn bijgevolg zeer gevaarlijk en kunnen, als zij in de planningsfase van grote werken ongenueanceerd gebruikt worden, tot vertragingen en onbegrip leiden.

SUMMARY

The CAI in the Province of Limburg

The archaeological inventory of the province of Limburg is built up by two databases: the database of the Institute of the Archaeological Heritage, and that of the Provincial archaeological service. Both databases are being integrated. In total up to 3599 find-spots were recorded at the end of 2003.

This number does not yet represent a completed base inventory. A lot of sources still need to be processed. The database does however already show significant gaps in the archaeological knowledge of the province of Limburg. In the first place a very significant distinction can be made between areas where fieldwalking projects were carried out and areas where this is not the case. This shows the need for these projects in establishing a decent inventory. The lack of

aerial photographic research in the province is also a large knowledge gap.

A lot of effort went to the translation of the archaeological data in function of Local Advisory Maps. 20 municipalities in Limburg showed interest in the use of these instruments. At the end of 2003 7 maps were completed. The positive reactions of the municipal planning services show the great potential of these documents.

An important initiative in the province of Limburg is also the creation of a 'contactpoint archaeology' by the provincial archaeological service. It provides a network between the provincial archaeological service and amateur archaeologists and organisations.

BIBLIOGRAFIE

ARTS A. 2001: *Beschermingsdossier Dilsen-Stokkem: Romeinse nederzetting en grafveld*, onuitgegeven dossier.

ARTS A. 2002: *Landinrichtingsproject Grote-Netegebied. Inrichtingsplan Kempisch Plateau. Archeologische Bureaustudie*, onuitgegeven rapport, Tongeren.

ARTS A., DE BIE M., PAUWELS D., VANDERBEKEN T. & VAN GILS M. 2002: *Landinrichtingsproject Grote-Netegebied. Inrichtingsplan Gerheserheide. Archeologisch vooronderzoek*, onuitgegeven rapport, Tongeren.

CAI-LIMBURG 2002: *Archeologisch advies. Tauw Project 9504745*, onuitgegeven rapport, Tongeren.

CAI-LIMBURG 2003: *Fluxys. Aardgasleiding Lommel – Dilsen-Stokkem. Archeologisch verkennend onderzoek*, onuitgegeven rapport, Tongeren.

DUURLAND M. 2000: *Romeinse vindplaatsen in het landelijk gebied tussen Tongeren en Maastricht*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Amsterdam.

KNAEPEN E. 2001: *De landelijke bewoning in de Gallo-Romeinse periode in Zuid-Limburgs Haspengouw*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Leuven.

VAN GILS M. & DE BIE M. 2002: *Prospectie en kartering van laat-glaciale en vroeg-holocene steentijdsites in de Kempen. Boorcampagne 2001*, IAP Rapporten 12, Zellik.

VYNCKIER G. & MAES K. 1991: Enkele mesolithische sites tussen Gete en Herk, *Archeologie in Vlaanderen* 1, 19-30.

CA